

מסכת חולין פרק אלו טריפות

נשאל מרן בעל החזו"א שישנם טריפות במשנה שהיום אנו יודעים לרפא ומדוע דינם שהם טריפה? והשיב שהקב"ה קבע שהם טריפה ולכן בזמן חז"ל העלים את האפשרות לרפאם, ובזמנינו כבר נקבע הדין ולא משתנה.

[היה פעם חולה ששלח אותו אחד מגדולי ישראל שיעבור דירה לאזור פלוני ויתרפא והסביר שיש מחלוקת בדין מום מסוים האם הוא עושה טריפה ובמקומו גר שפסק שהוא טריפה ואילו במקום החדש גר שהתיר.]

פרק ג' משנה א' אלו טרפות בבהמה :

א. **נקובת הושט** - [שניקב צינור של המאכל שהוא כמו גומי] וראה להלן שבכל איברי העיכול נפסל ע"י נקב.

ב. **ופסוקת הגרגרת** – שנפסק הקנה של הנשימה שהוא עשוי טבעות טבעות עיין ברע"ב במה נפסל.

קנה וושט : הקנה הוא צינור הנשימה ועשוי כעין טבעות ונקרא גרגרת. **הושט**

הוא צינור המאכל ועשוי כעין גומי.

ג. **ניקב קרום של מח** - בראש יש עצם גדולה תחת כל השטח של השערות ויותר. ומתחתיה יש את עצם המוח בחלק מן השטח. ואינם מחוברים זה לזה. לכל אחד מהם יש ציפוי / ריפוד הנקרא קרום ומכאן השם דלקת קרום המח. [זו דלקת בין הקרומים] המשנה מדברת שניקב הקרום הפנימי.

ד. **ניקב הלב לבית חללו**. – נעשה חור בלב עמוק עד חלל הלב [הלב אינו כשקית אלא יש לו עובי אז אומרת המשנה שנעשה חור עמוק עד תוכו]. הלב הוא שני חללים שבתוכם יש דם בחלל אחד זורק דם לכל הגוף מלא חמצן, ובחלל השני מקבל בחזקה את הדם מהגוף ריק מחמצן, ושולח אותו לריאה בה ה' ממלא אותו ע"י הנשימה בחמצן ושוב חוזר ללב ולגוף.

ה. **נשברה השדרה ונפסק החוט שלה**. - לחוט עצמו יש קרום סביב ומדובר שנקרע רוב הקרום. השדרה יוצאת מן המוח ועוברת על כל הגוף, תוך השדרה יש חוט השדרה שדרכו עוברות פקודות לכל הגוף, אם חלילה ניתק החוט מאותו מקום ואילך האדם משותק, למשל אם ינתק למטה הרגלים לא יתפקדו ואם מתנתק בצוואר הבעל חי מת מיד, זה גם מה שלמדנו לגבי שחיטה שצריך לשחוט מהצוואר ולא מהעורף בכדי שלא ישבור את המפרקת

לפני חתיכת הסימנים ותהיה טריפה. בפציעות שחוששים שנשברו חוליות השדרה והחוט לא ניתק מקבעים את הפצוע לדרגש בכדי שחלילה לא יחתך חוט השדרה ואז חלילה זה נזק ללא תקנה. מסיבה זו אסור להזיז פצוע כלל. במשנה זו מבואר שאם נפסק רוב הקרום שסביב החוט לבהמה היא טריפה. [שמעתי שיש חלק בין חוט זה לעמוד השדרה וחלל זה משיך מבין הקרומים במח ובו במקרה הצורך מזריקים הרדמה חלקית שנקראת אפידורל].

ו. **ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום** - הכבד הוא כמו שמכירים אותו בשר כגומי ללא עצם. חלקו פשוט דבוק לאיברים שעל ידו, ולכן באימורין נוטל את הכליות עם הכבד הדבוק בה הנקרא יותרת הכבד. ואומר הרע"ב שאם נשאר מהכבד 2 כזיתים אינה נקראת טריפה.

ז. **הריאה שנקבה** - הריאה הוא הכוח הנושם והעביר את החמצן.

ח. **או שחסרה רבי שמעון אומר**, **עד שתנקב לבית הסמפונות**. - כמו שבחוטי חשמל יש צנור הכולל צנורות רבים. כן בתוך הריאה יש סמפון [צינור] שבו יש סמפונות רבים של דם ולכן נקרא בית הסמפונות, ולר"ש נקבה הריאה אינה טריפה עד שינקב אותו סמפון.

ט. **נקבה הקבה** - אבר בדרכי העיכול

י. **נקבה המרה** -

יא. **נקבו הדקין** - המעים

יב. **הכרס הפנימית שנקבה** - זו הכרס עצמה

יג. **או שנקרע רוב החיצונה** - זהו הבשר או החלב שמכסה את הכרס מבחוץ ומגין עליה. **רבי יהודה אומר, הגדולה טפח, והקטנה** [שאינן בה כשני טפחים שרובה הוא פחות מטפח]. **ברובה**.

יד. **המסס** - אבר בדרכי העיכול.

טו. **ובית הכוסות** - אבר בדרכי העיכול שנקבו לחוץ, [ע"ש שנראה כמו כוסות, חורים כמו כוורת בעור]

טז. **נפלה מן הגג** - יש מקרים שאסורה, ויש מקרים שמותרת, ויש מקרים שצריכה בדיקה עיין ברע"ב.

יז. **נשתברו רוב צלעותיה** - יש לבהמה 22 צלעות, אם נשברו רובן ובחציין הפנימי הקרוב לשדרה

יח. **ודרוסת הזאב**. **רבי יהודה אומר**, **דרוסת הזאב בדקה, ודרוסת ארי בגסה**.

דרוסת הנץ בעוף הדק, ודרוסת הגס בעוף הגס. – פלאי הבריאה הדורסים לפני שטורפים מהממים את הבהמה על ידי ארס שתחת צפרניהם, והארס עצמו יכול להרגה ועושה אותה טריפה, לכן גם אם הרועה ירה חץ בחיה הדורסת והציל את הבהמה לפני שטרפה את הבהמה היא לא תחיה שנה אא"כ לא הספיקה להרעיל את הבהמה בצפרניה, וכיצד בודק זאת? אחר השחיטה רואה אם יש סימנים אדומים בבשר סימן שדרסה ולא היתה חיה, ואם אין סימנים אדומים כשרה.

זה הכלל, כל שאין כמוה חיה, טריפה. עיין ברע"ב שבא לרבות עוד 7 טריפות
איברי העיכול: המאכל נכנס מהפה, - לוושט - וממשיך לכרס - לבית הכוסות - למסס, - קיבה - דקין [מעיים] כולם נפסלים בנקב לחוץ.

האיברים הנפסלים על ידי חור:

פרק ג' משנה ב'

ואלו כשרות בבהמה כתוב ממשנה א' דבר והיפוכו

א. נקבה הגרגרת או שנסדקה, עד כמה תחסר, רבן שמעון בן גמליאל אומר, עד כאיסר האיטלקי – למדנו במשנה הקודמת שנקובת הגרגרת אינה טריפה ואומרת המשנה עד כמה יכולה להנקב ואינה טריפה.

ב. נפחתה הגולגלת ולא נקב קרום של מח -

ג. ניקב הלב ולא לבית חללו -

ד. נשברה השדרה ולא נפסק החוט שלה -

ה. נטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית -

ו' ז. המסס ובית הכוסות שנקבו זה לתוך זה -

ח' ט' י' יא'. ניטל הטחול, ניטלו הכליות, ניטל לחי התחתון, ניטלה האם שלה,

יב. וחרותה בידי שמים.

יג. הגלודה, [שנקלף עורה] רבי מאיר מכשיר, וחכמים פוסלין:

פרק ג' ג'

ואלו טרפות בעוף : כל הנזכרות בבהמה ומוסיף עוד

נקובת הושט , פסוקת הגרגרת, [בזה חוזר על הנכתב בבהמה]

הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה, [שחוששים שניקב הקרום של מוח]

ניקב הקורקבן, דבר שהמאכל בו והוא שינקב גם הכיס שבתוכו זה מול זה באופן שהמאכל

יצא]

נקבו הדקין.

נפלה לאור ונחמרו בני מעיה, [נפלה לאש בחיים והתחממו והתכווצו האיברים הפנימיים

שנקראים בלשון כללית בני מעיה] אם ירוקים , פסולין . אם אדומים , כשרים.

הצבע הצריך באיברי העוף [כל אבר מאלו אם החליף צבע מחמת האש היא טריפה]

הצבע הטבעי של :		שמות העופות	
הדקים	לב כבד וקורקבן		
ירוקים	אדומים	אווזין תרנגולים ובני יונה	עופות רגילים
-----	ירוקים		עופות מים

דרסה , וטרפה בכותל, או שרצתה בהמה ומפרכת , [כולם עניני מכות שקיבל העוף

וחוששים שנתרסקו אבריה]. ושהתה מעת לעת ושחטה , כשרה :

פרק ג' משנה ד'

ואלו כשרות בעוף, נקבה הגרגרת או שנסדקה,

הכתה חולדה על ראשה מקום שאינו עושה אותה טרפה, [שלא חוששים שניקב קרום של

מוח, וכיצד בודק פותח לה את הפה ומכניס את האצבע למעלה ורואה אם ניקב זה בולט ואם

לא לא יבלוט].

נקב הזפק , רבי אומר, אפלו ניטל.

יצאו בני מעיה ולא נקבו, [פעמים שיוצא לעוף בני המעים ואם מחזירן כשהיו בלי שנקבו

אינה טריפה]

נשתברו גפיה, [נשברו לה הכנפים, אבל אם נתלשו ממקום חיבורן חוששים שנעשה חור].

נשתברו רגליה, או שנתלש החלק התחתון או נשבר העליון ולא נתלש.

נמרטו כנפיה.

רבי יהודה אומר, אם נטלה הנוצה, פסולה הרע"ב מבאר שר"י סובר שאם נקלפה מנוצתיה לגמרי כמו גלודה בבהמה פסולה ות"ק חולק ומכשיר, והלכה כת"ק לא מקילים רק אם נשרו מרוב שומן.

משנה ה'

התוי"ט מבאר בפ"ב משנה ו' לגבי מסוכנת שדין טריפה היא רק ע"י מכה אולם אם חלתה סתם כמו הדוגמאות במשנה זו של מחלות או רעל אינה טריפה ויכול לשחטה כל עוד שלא מתה.

אחזת הדם, והמעושנת, והמצוננת, [עניני מחלות]

ושאכלה הרדופני, ושאכלה צואת תרנגולים, או ששתתה מים הרעים [עניני רעל] כשרה. אכלה סם המות או שהכישה נחש, מותרת משום טרפה, ואסורה משום סכנת נפשות. [וקשה מאי נפק"מ הרי בין כה וכה אסור לאכלה כבר משום סכנת נפשות. וי"ל בעבר ואכל ולא מת לדעת אם חייב מלקות. תפא"י ועי"ש.]